

Asia: VN/3528/2021

Lausuntopyyntö mietinnöistä koskien yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jolla yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisivat koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia?

On hyvä, että yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisi koskemaan kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia. On tärkeää, että yhdenvertaisuuden edistäminen toteutuu kaikissa ikäryhmissä. On myös tarpeellista huomioida se, että varhaiset vuodet lapsen kehityksessä ovat erityisen tärkeitä ja tämän vuoksi yhdenvertaisuuden toteutuminen on merkittävää lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Suomen Ekumeenisen Neuvoston Yhdenvertaisuusjaostossa uskomme, että laajentaminen varhaiskasvatukseen opettaa kohtelemaan toisia tasaveroisesti myös myöhemmin. Tällä voi olla vahva yhteiskunnallinen vaikutus.

Vaikka tämän ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuussuunnittelu laajenisi varhaiskasvatukseen, yhdenvertaisuussuunnitteluelvoitteen ulkopuolelle jäävät vielä lasten ja nuorten seura- ja harrastustoiminta ja yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Tässä kohtaa Suomen Ekumeenisessa Neuvostossa nähdään tarvetta jatkotyöstölle lasten ja nuorten näkökulmasta.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että kunta vastaisi siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat?

On hyvä, että kuntien perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat. Tämä selkeyttää ja yhdenmukaistaa käytäntöjä ja auttaa myös pienempiä toimijoita, joilla ei välttämättä ole resursseja tai osaamista laatia itse omaa yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Häirintä

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien häirinnän määritelmän muuttamista siten, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän?

On tarpeellista muuttaa häirinnän määritelmä niin, että se sisältäisi yksilöön kohdistuvan häirinnän lisäksi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään?

Jaostomme näkemyksen mukaan on erityisen tärkeää huomioida varhaiskasvatus ja koulutus, joten on hyvä, että ehdotuksen mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään. Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus ja vastuu turvata ympäristö, jossa lapset leikkivät ja oppivat.

Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa?

Jaostomme pitää hyvänä lisäyksenä sitä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa. Yhdenvertaisuutta edistävät asiantuntijat voivat huomata sellaista syrjintää tai häirintää, jota olisi aiheellista tarkastella lautakunnassa. Yksilölle häirinnästä voi olla huomattavaa haittaa, jos se kohdistuu ominaisuuksiin, jota hänen osallisuutensa tiettyyn ryhmään edustaa. Tämä edistäisi merkittävästi yhdenvertaisuuden toteutumista.

Kohtuulliset mukautukset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien kohtuullisia mukautuksia?

Pidämme hyvänä ja tarpeellisena, että sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä kohtuullisia mukautuksia, jotta esimerkiksi vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus toteutuisi. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa.

Hyvitys

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voisi määrätä hyvitystä?

Suomen Ekumeenisen Neuvoston Yhdenvertaisuusjaosto näkee tarpeellisena muutoksena sen, että toimivallallaan hyvitystä voisivat määrätä sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta asiantuntijaelimenä että käräjäoikeudet. Näin hyvityksen hakijalla voisi olla myös matalampi kynnyks hakea hyvitystä lautakunnalta kuin tuomioistuinmenettelyn kautta. Nykyisessä tilanteessa kanteen

hakijalla kulut hävittäessä voivat olla jopa suuremmat kuin itse mahdollinen hyvitys. Käsittelyajat voivat olla lautakunnissa niin pitkiä, ettei hyvityskannetta ehdi nostaa määrääjassa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Suositeltavaa olisi, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettava hyvitysasiankäsitteyt ratkaistaisiin lainoppineiden toimesta.

Ehdotuksen mukaan sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä hyvitystä. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien käräjäoikeuksien ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan jakoa hyvitysasioissa?

-

Ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettavaa menettelyä hyvitysasian käsittelyssä?

Sovinto voi olla molemmille osapuolille hyvä asia, mutta kuten esityksessä todetaan, niin työelämäosapuolten tapausten ollessa salaisia ei synny varoittavaa ja ennaltaehkäisevää käytäntöä.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitysasiaa koskevalta osalta?

Hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitysasiaa koskevalta osalta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä koskevat muutokset

Mitä mieltä olette ehdotuksista koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä (esim. jaostojen kokoonpano, vahvennettu jaosto, asian tutkimatta jättäminen, sidonnaisuusilmoitukset)?

On tarpeellista kiinnittää huomiota yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoon ja siihen, kuinka se toimii.

Esityksen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetuilla muutoksilla olevan?

-

Muut huomiot esityksestä

Onko teillä muita huomioita esityksestä?

Suomen Ekumeenisen Neuvoston (SEN) Yhdenvertaisuusjaosto näkee, että yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus on kokonaisuudessaan tarpeellinen. On hyvin kannatettavaa, että lainsäädäntöä kehitetään, jotta syrjintään tai häirintään voidaan puuttua oikeudellisesti ja että henkilöiden oikeusturva toteutuu.

Vaikka laki ei velvoita esimerkiksi kirkkoja laatimaan suunnitelmaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi, niin jaostomme kuitenkin suosittelee, että jäsenistömme yhteisöt tarkastelisivat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista omissa yhteisöissään. Tähän tehtävään jaostomme on Suomen Ekumeenisen Neuvoston hallituksen toimeksiannosta laatinut jäsenyhteisöjen tueksi Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mallin (2021), josta toivomme olevan apua myös jäsenistömme yhteisöjen omien suunnitelmien laatimiseen.

Yleiset huomiot esityksestä

Yleiset huomionne työelämän alajaoston esityksestä

-

Työnantajan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (7 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa täsmennetään mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta?

On hyvä, että täsmennetään työnantajan velvollisuuksia edistää ja arvioida yhdenvertaisuutta ja selvennetään, mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset?

Uskomme, että yhdenvertaisuuden aktiivista edistämistä lisäisi ehdotus siitä, että yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät ja toimivalta (19 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus antaa lausunto työsuojeluviranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa (22 §:n tarkoittamissa tapauksissa)?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus toimia ulkopuolisena asiantuntijana työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvassa asiassa?

-

Työsuojeluviranomaisen tehtävät ja toimivalta (22 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltaa täsmennetään koskemaan työelämää?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen on varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle tilaisuus lausunnon antamiseen asioissa, joilla on yhdenvertaisuuslain tulkinnan kannalta merkitystä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomainen voi lain tulkinnan kannalta merkittävässä yksittäistapauksessa käyttää apunaan yhdenvertaisuusvaltuutettua asian selvittämisessä?

-

Mitä mieltä olette työsuojeluviranomaisen tiedonvälitykseen liittyvistä ehdotuksista?

-

Kehotusmenettelyn laajentaminen (työsuojelun valvontalaki 13 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen kehotusmenettelyä laajennetaan koskemaan myös työnantajan velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta (7§:n 1 momentti)?

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa tulisi laajentaa kaikkiin työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, miten ratkaisisitte yhdenvertaisuusvaltuutetun ja työsuojeluviranomaisen päällekkäiseen toimivaltaan liittyvät kysymykset?

-

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa tulisi laajentaa työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, mitkä työelämäasiat soveltuisivat lautakuntakäsittelyyn?

-

Vaikutusarvioinnit

Yleiset huomionne esityksen arvioiduista vaikutuksista

Suomen Ekumeenisen Neuvoston Yhdenvertaisuusjaoston näkemyksen mukaan tämä uudistus edistäisi yhdenvertaisuuden toteutumista. Tällä uudistuksella olisi vaikutusta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin yhteiskunnassa. Tämä uudistus edistäisi näin myös yhteiskunnassa asuvien ihmisten hyvän elämän edellytyksiä.

Uudistus edistäisi myös sukupuolten tasa-arvoa, sillä uudistuksen myötä esimerkiksi seksuaaliseen häirintään voisi puuttua paremmin. Uudistus edistäisi myös vammaisten henkilöiden asemaa, sillä muutokset kohtuullisiin mukautuksiin auttaisivat heidän oikeusturvaa ja osallisuuttaan yhteiskunnassa. Lisäksi syrjinnän kohteena olevien henkilöiden tai yhteisöjen oikeusturva paranisi.

Huomionne taloudellisista vaikutuksista

-

Huomionne vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Huomionne yhteiskunnallisista vaikutuksista

-

Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähäiselle arvioinnille? Jos on, mikä?

-

Vaara Suvi-Tuulia
Suomen Ekumeeninen Neuvosto - Yhdenvertaisuusjaosto